

พฤติกรรม的开ป้รับและแสวงหาข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการยอมร้บการทำการเกษตรโดยไม้ใช้สารเคมีของเกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จั้หวัดนครปฐม

Media exposure behavior and information seeking on knowledge, attitude, and adoption of non-chemical agriculture of Lamphaya farmers Amphoe Banglen Nakhon Pathom Province

ดร.สุชาดา แสงดวงดี*

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรม的开ป้รับและแสวงหาข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการยอมร้บการทำการเกษตรโดยไม้ใช้สารเคมีของเกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จั้หวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการ的开ป้รับและแสวงหาข่าวสารการทำการเกษตรโดยไม้ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของเกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จั้หวัดนครปฐม 2) ศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการยอมร้บในการทำการเกษตรโดยไม้ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของเกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จั้หวัดนครปฐม และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่่างพฤติกรรม的开ป้รับข่าวสารกับทัศนคติและการยอมร้บการทำการเกษตรโดยไม้ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ใ้ในปัจจุบันและใ้ในอนาคต โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิจัยเชิงปริมาณ

* อาจารย์ประจำ โปรแกรมวิทยาศาสตรั คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เลขที่ 85 ถ.มาลัย์แมน ต.นครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม
อีเมลล์: ss jim@hotmail.com

ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจโดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ใช้การหาความสอดคล้องของคำตอบที่ได้รับทั้งนี้เพื่อนำมาสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติการวิเคราะห์ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษาที่สำคัญมีดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรลำพญา ส่วนใหญ่ติดตามข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรทางเลือกเป็นประจำ โดยเนื้อหาที่ได้รับความสนใจมากที่สุด ได้แก่ การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เช่น แมลงจุลินทรีย์โดยสื่อที่ได้รับความสนใจเปิดรับและแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมเมื่อสงสัย ได้แก่ การชมรายการเกษตรทางวิทยุและโทรทัศน์ 2) เกษตรกรตำบลลำพญามีความรู้และมีทัศนคติเห็นด้วยต่อการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือการทำการเกษตรทางเลือกอยู่ในเกณฑ์มาก โดยเฉพาะความเห็นที่ว่าเกษตรทางเลือกทำให้เกษตรกรและผู้บริโภคปลอดภัย และสร้างสภาพแวดล้อมสมดุลและอุดมสมบูรณ์ หากแต่ยังมีความยอมรับต่อการทำการเกษตรทางเลือก ทั้งในปัจจุบันและอนาคตในเกณฑ์ปานกลาง และ 3) พฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาการเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติและการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกทั้งในปัจจุบันและในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรทางเลือกเพียงบางประเภทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติและการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ / เกษตรไม่ใช้สารเคมี / ทัศนคติ / การยอมรับการทำการเกษตรทางเลือก / เกษตรกร / และเกษตรทางเลือก

Abstract

The paper entitled on “Media exposure behavior and information seeking on knowledge, attitude, and adoption of non-chemical agriculture of Lamphaya farmers Amphoe Banglen Nakhon Pathom Province” aims to study 1) the process of media exposure and information seeking about non-chemical agriculture or alternative agriculture of Lamphaya farmers Amphoe Banglen Nakhon Pathom Province, 2). Lamphaya farmers’ knowledge, attitude and adoption of non-chemical agriculture or alternative agriculture and 3) the relationship between the process of media exposure and their attitude, and adoption of non-chemical agriculture nowadays and in the future. The data collecting techniques are comprised of both qualitative techniques; observation and in-depth interview, and quantitative technique; questionnaires survey. The common themes analysis technique was brought to analyze the qualitative data in order to construct and develop the questionnaire, while descriptive statistics and Pearson’s Correlation Coefficient were used for analyze quantitative data derived.

The main results are as follows: 1) Almost of Lamphaya farmers or respondents always follow on information about alternative agriculture. The most interesting alternative agriculture content is biological control of insects and Microorganism while the most interesting medium for exposing and seeking some more information when they are in doubt is radio and television program, 2) Lamphaya farmers or respondents have much knowledge and positive attitude on doing non-chemical agriculture or alternative agriculture, especially on the item “alternative agriculture are safety for both farmers and

consumers and create a balance and fertilized environment”, but the adoption of alternative agriculture both at present and in the future are still at moderate levels, and 3) content exposure behavior about alternative agriculture has a positive relationship with attitude and adoption of alternative agriculture both at present and in the future at the .05 level of statistical significance, while some types of media exposure shows a statistically significant positive relationship with attitude and adoption of alternative agriculture both at present and in the future at the .05 level

Keywords : media exposure / non-chemical agriculture / attitude / adoption of alternative agriculture / agriculture / alternative agriculture

บทนำ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับและแสวงหาข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และ การยอมรับการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีของเกษตรกร ตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีความสำคัญ เนื่องจากผล การศึกษาที่ผ่านมาหลายเรื่องพบคำตอบที่สอดคล้องกันว่าเกษตรกรของไทย ยังไม่ให้ความสำคัญกับการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีเท่าที่ควร ซึ่ง ตีรณ พงศ์มพัฒน์ [1] ได้เสนอมาตรการควบคุมและลดการใช้สารเคมีไว้หลาย ประการ ได้แก่ 1) มาตรการทางกฎหมาย 2) การใช้แรงจูงใจในการปรับการ ผลิตสู่ธรรมชาติ 3) การให้ความรู้ การอบรม การใช้สารเคมีอย่างเหมาะสม 4) การสร้างจิตสำนึกและให้ความรู้แก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค เพื่อให้ตระหนักถึง ผลกระทบของสารเคมีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ และ 5) การใช้ ภาษีหรือค่าธรรมเนียม อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ดี มาตรการเหล่านี้จำเป็นต้องเสริมหรือผสม ผสานกัน เพราะมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งจะไม่มีประสิทธิผลเพียงพอและ ต้องใช้เวลา ไม่เหมือนกับประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีการกำกับควบคุมและการ ใช้บังคับกฎหมายอย่างเคร่งครัด ประกอบกับมีประชาชนที่มีคุณภาพทั้งด้าน ความรู้ การรักษาสีทิตและมิกกลุ่มผู้บริโภคที่เข้มแข็ง

สำหรับตำบลลำพญา จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวตลาด น้ำลำพญาที่มีชื่อเสียง เป็นพื้นที่ที่มีประชาชนส่วนใหญ่ทำการเกษตร และ มีแผนยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาตำบลลำพญา ระหว่างปี พ.ศ. 2554-2556 [2] ที่ให้ความสำคัญกับการผลิตและบริโภคผักปลอดสารพิษ ก็ พบข้อมูลสภาพปัญหาการทำเกษตรด้วยสารเคมีในพื้นที่ที่รุนแรงมากขึ้น ส่งผลต่อสุขภาพเกษตรกรและคนในชุมชน ปัญหานี้สืบ การได้ผลผลิตลดน้อย ลง รวมถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม น้ำ อากาศ และสัตว์น้ำ ดัง จะเห็นได้จากในหน้าน้ำท่วมซึ่งมักพบว่ามีปลาตายลอยน้ำให้เห็นชัดเจนทุก ครั้งเนื่องจากการชะล้างสารเคมีที่ตกค้างในที่ดิน ฯลฯ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน ได้แก่ ณรงค์ศักดิ์ เลิศสิทธิพันธ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ลำพญา [3] ชลอ ต่ายเที่ยงใหญ่ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 [4] พิจิตร สอนชุมพล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 [5] ชาตรี ต่วนศรีแก้ว อาจารย์และหัวหน้าศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลลำพญา [6] กรุณา ศรีพัฒน์อินทร์ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนวดแผนไทย [7] และ สุนทรียา ชื่นจำรัส รองประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนวดแผนไทย [8] พบข้อมูลที่สอดคล้องกันของสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ทำการเกษตรด้วยสารเคมีเป็นเพราะความสะดวก การเห็นผลเร็ว การเช่าที่ดินและภาระหนี้สินจากการทำการเกษตร การขาดความรู้ของเกษตรกร การไม่เชื่อมั่นในการทำการเกษตรไร้สารเคมีของเกษตรกรทั้งนี้เพราะไม่เห็นตัวอย่างความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมเช่นเดียวกับการทำเกษตรด้วยสารเคมี การขาดแกนนำ การขาดการรวมกลุ่มเกษตรกรและผู้มีใจรักในการขับเคลื่อนการเกษตรไร้สารเคมีอย่างจริงจังจากภาคประชาชน การขาดการสร้างแรงจูงใจให้เห็นอันตรายจากการใช้สารเคมี การช่วยลดต้นทุนและปัญหาหนี้สิน การช่วยเพิ่มมูลค่าผลผลิต และการมีตลาดรองรับ รวมทั้งการขาดความสนใจของคนในชุมชนเกี่ยวกับการผลิตและบริโภคผักปลอดสารพิษ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้นำชุมชนได้แก่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา ผู้ใหญ่บ้าน และแกนนำเกษตรกรในพื้นที่จึงมีความตั้งใจและเห็นความสำคัญของการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกษตรกรให้หันมาทำการเกษตรไร้สารเคมีด้วยการให้ความรู้และข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ หากแต่การสื่อสารที่ผ่านมาเป็นการสื่อสารในแนวทางที่เริ่มจากผู้นำ โดยไม่มีการวางแผนการสื่อสารที่เป็นระบบ ไม่มีผู้รู้หรือผู้ให้คำปรึกษาที่ดีและต่อเนื่อง และไม่มีการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติ ทำให้เกษตรกรเริ่มต้นทำไม่ถูก [9]

จากสภาพการณ์ที่การส่งเสริมให้เกษตรกรตำบลลำพญา ลด ละเลิกใช้สารเคมีในการทำการเกษตรยังไม่ประสบผลสำเร็จด้วยเหตุปัจจัยหลายประการดังกล่าว ทำให้การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการเปิดรับและแสวงหาข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ การยอมรับ และความต้องการในการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีของเกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัด

นครปฐม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเรื่อง แผนกลยุทธ์การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะและการยอมรับแนวคิดการทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีของเกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการเปิดรับและแสวงหาข่าวสารการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของเกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม 2) ศึกษาความรู้ ทักษะ และการยอมรับการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของเกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม的开รับข่าวสาร กับ ทักษะ และการยอมรับการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและในอนาคต ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นต่อการจัดทำแผนกลยุทธ์การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะและการยอมรับแนวคิดการทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีของเกษตรกรตำบลลำพญา อันเป็นวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. ศึกษากระบวนการเปิดรับและแสวงหาข่าวสารการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของเกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
2. ศึกษาความรู้ ทักษะ และการยอมรับการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของเกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และ
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม的开รับข่าวสาร กับ ทักษะ และการยอมรับการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและในอนาคต

นิยามศัพท์

1. เกษตรทางเลือกเป็นการทำการเกษตรรูปแบบหนึ่ง ที่ไม่ใช่เกษตรเคมีดังที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่เป็นการทำการเกษตรที่เน้นการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และวัสดุคลุมดิน การผสมผสานการปลูกพืชและสัตว์ ลดการไถพรวน และงดเว้นหรือลด ละการใช้สารเคมีสังเคราะห์ และสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้น้อยลงจนถึงขั้นไม่ใช้เลย การเกษตรทางเลือก จึงเป็นวิธีการทำการเกษตรที่คำนึงถึงรักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้วิธีการเกษตรธรรมชาติแทนการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์พื้นที่นั้นได้ยาวนาน

2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร หมายถึง กระบวนการที่เกษตรกรเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำการเกษตรทางเลือก หรือการทำเกษตรที่ลด ละ เลิกใช้สารเคมีจากสื่อหรือช่องทางการสื่อสารทั้งภาครัฐ เอกชนและสื่อมวลชน ประกอบด้วย สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อประเพณี สื่อกิจกรรมและสื่อเฉพาะกิจเพื่อการประชาสัมพันธ์ต่างๆ

3. การแสวงหาข่าวสาร หมายถึง กระบวนการที่เกษตรกรใช้ความพยายามในการค้นหา เลือกใช้ และเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งสารหรือสื่อต่างๆที่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีด้วยตนเองเพิ่มเติมจากการได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน กลุ่มเกษตรกรและองค์กรชุมชน

4. แหล่งสาร หมายถึง บุคคล ได้แก่ เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชน/ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล แกนนำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ปราชญ์การเกษตร เพื่อนเกษตรกร คนในครอบครัว หรือองค์กรภาครัฐ เอกชน และองค์กรชุมชน ที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำการเกษตรทางเลือกไปสู่เกษตรกรตำบลลำพญา

5. ช่องทางการสื่อสาร หมายถึง สื่อ เครื่องมือ กิจกรรมที่นำเสนอ ข้อมูลข่าวสารการทำการเกษตรทางเลือกหรือการทำเกษตรที่เน้นลด ละ เลิก ใช้สารเคมีไปสู่เกษตรกรตำบลลำพญา ประกอบด้วยช่องทางการสื่อสารทั้ง ภาครัฐ เอกชนและสื่อมวลชน ประกอบด้วย สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อประเพณี สื่อกิจกรรมและสื่อเฉพาะกิจเพื่อการประชาสัมพันธ์ต่างๆ อาทิ แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์โปสเตอร์ ป้ายประชาสัมพันธ์ การจัดโครงการรณรงค์/กิจกรรม พิเศษ สื่อชุมชน เช่น หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน การจัดเวทีชาวบ้าน การ ศึกษาดูงานในพื้นที่อื่น การทำแปลงสาธิต การสาธิต/การอบรมการทำเกษตร ทางเลือก การจัดนิทรรศการ ศูนย์เรียนรู้ชุมชน/ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้าน การเกษตร รวมถึง สื่อใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ตตำบล เป็นต้น

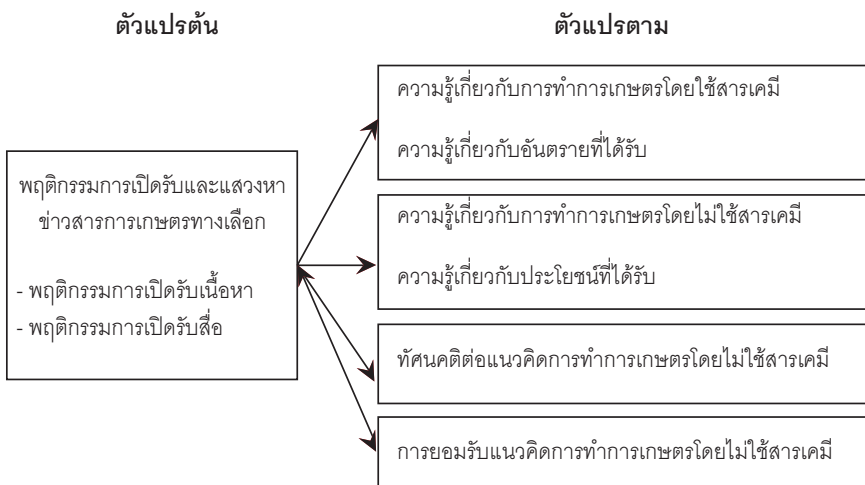
6. ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรทางเลือก หมายถึง ความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ แนวทางการปฏิบัติ และประโยชน์ที่ได้รับจาก การทำการเกษตรทางเลือก หรือการทำเกษตรที่มุ่งลด ละ เลิกสารเคมีที่ถูก ต้อง เช่น ความหมาย หลักการและวิธีการทำการเกษตรทางเลือก แนวทางการ ทำการเกษตรทางเลือก และ ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตรทางเลือก

7. เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ตำบลลำพญา และมีรายได้ส่วนใหญ่จากการทำนา ทำสวนผัก ซึ่งในงานวิจัยได้แบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ทำนา และ กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกผัก เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีจำนวนผลผลิตและพื้นที่เพาะปลูกมากในพื้นที่ตำบลลำพญา

8. ทศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือก หมายถึง การรับรู้ การประเมินคุณค่าได้แก่ ความชอบ ไม่ชอบ ความสนใจ ความเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ที่มีต่อหลักการ วิธีการ แนวทางการปฏิบัติ และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตรทางเลือก

9. การยอมรับ หมายถึง การที่เกษตรกรตำบลลำพญานำเอาหลักการวิธีการ และแนวทางการทำการเกษตรทางเลือกหรือการทำเกษตรที่เน้นลด ละ เลิกใช้สารเคมี ด้วยวิธีการต่างๆ มาปฏิบัติในการทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีสมมติฐานการวิจัยทั้งสิ้น 6 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 1 พฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาการทำเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือก

สมมติฐานการวิจัยข้อ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อการเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือก

สมมติฐานการวิจัยข้อ 3 พฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาการเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สมมติฐานการวิจัยข้อ 4 พฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาการเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกในอนาคต

สมมติฐานการวิจัยข้อ 5 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อการเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สมมติฐานการวิจัยข้อ 6 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อการเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกในอนาคต

ระเบียบวิธีการวิจัย

วิธีการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ทั้ง 2 ข้อ ได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณควบคู่กัน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 1) การสังเกตการณ์ และ 2) การสัมภาษณ์แบบกึ่งมาตรฐาน (semi-standarded interview protocols) สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจโดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

ตัวแปรต้น ได้แก่ พฤติกรรมการเปิดรับสาร การแสวงหาข่าวสารของเกษตรกร และตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรโดยใช้สารเคมีและการทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือก ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับอันตรายที่ได้รับจากการทำการเกษตรโดยใช้สาร

เคมี ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมี หรือเกษตรทางเลือก ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือก 2) ทักษะคิดต่อการทำการเกษตรทางเลือกของกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกร และ 3) การยอมรับการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรตำบลลำพญา

การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์แบบกึ่งมาตรฐาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการเปิดรับและแสวงหาข่าวสารการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมี ความรู้ ทักษะคิด การยอมรับ และ ความต้องการการสนับสนุนในการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือก ของเกษตรกรตำบลลำพญา โดยมีรายละเอียดของประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. **การสังเกตการณ์** 9 ครั้ง ในพื้นที่ทั้ง 9 หมู่บ้านของตำบลลำพญาซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา ได้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแทนเกษตรกร ตัวแทนผู้ผลิตและตัวแทนจำหน่ายสารชีวภาพ และตัวแทนเกษตรตำบลลำพญา โดยเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสังเกตการณ์และแบบบันทึกการสนทนาแบบไม่เป็นทางการ ทั้งนี้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ติดต่อสารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือตัวแทนผู้ใหญ่บ้าน และนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการลงพื้นที่สังเกตการณ์พื้นที่ทั้ง 9 หมู่บ้าน ดำเนินการสังเกตการณ์และการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้ง 3 กลุ่ม จัดบันทึกการสังเกตการณ์ และขออนุญาตในถ่ายภาพนิ่ง การบันทึกเทปเสียงและ/หรือภาพเคลื่อนไหวในขณะพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแบบหาความสอดคล้องของเนื้อหาหลักที่ตรงกัน (common themes analysis) ทั้งนี้เพื่อนำมาสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างสำหรับการสัมภาษณ์

เชิงลึก และการสร้างแบบสอบถามสำหรับการวิจัยเชิงสำรวจและการสรุปผลในลำดับต่อไป

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูล 31 คน ได้ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย 1) ตัวแทนกลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 13 คน 2) ชุมชนตำบลลำพญา 9 คน ประกอบด้วยตัวแทนแกนนำกลุ่มเกษตรกรที่ทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมี เกษตรกรที่ทำการเกษตรโดยใช้และไม่ใช้สารเคมี อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ตัวแทนชุมชน/ผู้บริโภคน และ 3) ตัวแทนภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกพื้นที่ 9 คนประกอบด้วย นักวิชาการด้านการเกษตร นักวิชาการสาธารณสุข เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ และเกษตรกรที่ทำการเกษตรทางเลือก โดยเครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ทั้งนี้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ติดต่อและนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 31 ท่าน ดำเนินการสัมภาษณ์ และขออนุญาตในการถ่ายภาพนิ่ง การบันทึกเทปเสียง และ/หรือภาพเคลื่อนไหวในขณะดำเนินการสัมภาษณ์ ถอดเทปสัมภาษณ์ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแบบหาความสอดคล้องของเนื้อหาหลักที่ตรงกัน (common themes analysis) ทั้งนี้เพื่อนำมาสร้างและพัฒนาแบบสอบถามสำหรับการวิจัยเชิงสำรวจและการสรุปผลในลำดับต่อไป

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้ใช้การวิจัยเชิงสำรวจโดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากตัวอย่างเกษตรกร ตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน ที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา ประกอบด้วย หมู่ 1 หมู่ 2 หมู่ 4 หมู่ 5 หมู่ 6 หมู่ 8 หมู่ 9 หมู่ 10 และ หมู่ 11 โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการลงพื้นที่สังเกตการณ์ทั้ง 9 หมู่บ้าน และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 31 ท่าน ดังกล่าว มาสร้างเป็นแบบสอบถามสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรตำบลลำพญาทั้ง 9 หมู่บ้านข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเป็น

เกษตรกรที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ทั้ง 9 หมู่บ้าน ที่ยินดีตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) พฤติกรรมการเปิดรับและแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับการทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมี (เกษตรทางเลือก) ประกอบด้วย ข้อคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบ 8 ข้อ ข้อคำถามปลายเปิด 2 ข้อ และข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 23 ข้อ แบ่งเป็น ความสนใจในประเภทของเนื้อหาด้านการเกษตรทางเลือก 8 ข้อ และ สื่อหรือวิธีการที่ท่านมักใช้ในการติดตามข่าวสารใหม่ๆ เกี่ยวกับการเกษตรทางเลือก 15 ข้อ 3) ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือก 25 ข้อ 4) ทศนคติต่อการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือ เกษตรทางเลือก 11 ข้อ และ 5) การยอมรับการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือก 28 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามแบบปลายปิดแบบให้เลือกตอบและข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale questions)

ทั้งนี้ในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้ใหญ่บ้านหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 9 หมู่บ้าน ในการกระจายแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากเกษตรกรในหมู่บ้านที่สมัครใจและเต็มใจในการตอบแบบสอบถามกลับคืนให้กับผู้วิจัย ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาทั้งสิ้น 327 ชุด จากจำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 450 ชุด คิดเป็นจำนวนร้อยละ 74 ของแบบสอบถามทั้งหมด ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นทั้ง 3 ส่วน ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment correlation coefficient)

ผลการวิเคราะห์

ในการนำเสนอผลการวิจัย จะเรียงตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 : เพื่อศึกษาพฤติกรรมการ

เปิดรับและแสวงหาข่าวสารการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของเกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

การนำเสนอผลการศึกษา ในที่นี้ได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) ข้อค้นพบเชิงคุณภาพ และ 2) ข้อค้นพบเชิงปริมาณ ดังจะได้นำเสนอตามลำดับ

ข้อค้นพบเชิงคุณภาพ จากการลงพื้นที่สังเกตการณ์ การพูดคุยกับเกษตรกรในพื้นที่และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ทำการเกษตรด้วยสารเคมีและไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกในตำบลลำพญา มีพฤติกรรม的开ปรับและแสวงหาข่าวสารการทำการเกษตรทางเลือกจากสื่อหลักๆ 8 ประเภท ดังนี้

1. สื่อบุคคล โดยเฉพาะร้านจำหน่ายยา หรือตัวแทนขายสารเคมีและสารชีวภาพ และเพื่อนเกษตรกรที่สนิทที่มีการทดลองใช้ปุ๋ย สารเคมี และสารชีวภาพมาแล้ว เพื่อให้รู้ว่ายี่ห้อใดที่ใช้ดี และไปซื้อตาม

2. การเปิดรับสื่อจากวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่มีรายการด้านการเกษตรโดยตรง

3. การซื้อหนังสือในกรณีที่น่าสนใจจริงๆ โดยเฉพาะในกลุ่มที่สนใจและต้องการรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำการเกษตรด้วยชีวภาพ

4. การอ่านเอกสาร คู่มือ แผ่นพับที่ได้รับแจกในเวลาไปอบรม หรือประชุม

5. การเข้าร่วมกับหน่วยงานที่มีการจัดอบรม ประชุม ศึกษาดูงาน นิทรรศการต่างๆ

6. การอ่านฉลากจากข้างกล่องหรือจากซองเพื่อศึกษาสูตรตัวยา และวิธีการใช้ด้วยตนเอง

7. การเข้าร่วมประชุมและฟังข้อมูลที่จัดโดยเกษตรกรตำบล และผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้าน ที่มาพูดคุยแลกเปลี่ยนปัญหาการทำการเกษตรในพื้นที่ที่เป็นปัญหาปัจจุบัน และสามารถแก้ปัญหาด้วยสารชีวภาพได้สำเร็จ เช่น ข้าวดีด เพลี้ย หนอนม้วนใบ หนอนกอในนาข้าว ดังสำหรับมันเทศ

8. การสังเกตดูจากแปลงผัก แปลงนา แปลงพืชไร่ เมื่อเห็นว่ามีผลผลิต

ที่ดี จึงจะถามจากเจ้าของแปลงว่าใช้สารชีวภาพใด

ข้อค้นพบเชิงปริมาณ

จากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร
ลำพญา จำนวน 327 คน ด้วยแบบสอบถาม สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่าง
สำหรับการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 57.8) อายุมากกว่า 40 ปี
ขึ้นไป (ร้อยละ 78) ตามด้วยกลุ่มอายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 14.7) โดยส่วน
ใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา 1-6 (ร้อยละ 75.2) รองลงมามีการศึกษา
ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช. หรือเทียบเท่า (ร้อยละ 45)

พฤติกรรม的开ป้ดรับและแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือก

ในการนำเสนอศึกษาพฤติกรรม的开ป้ดรับและแสวงหาข้อมูลข่าวสาร
เกี่ยวกับการเกษตรทางเลือกของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรลำพญา จำนวน 327
คน ด้วยแบบสอบถาม สามารถอธิบายข้อมูล โดยแบ่งเป็น 1) พฤติกรรม的开
ติดตามข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรทางเลือก 2) ความสนใจในการเปิดรับ
ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำการเกษตรทางเลือก 3) ความสนใจในการเปิด
รับสื่อและวิธีการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรทางเลือก และ 4)
ประเภทของสื่อที่มักใช้ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติม ตามลำดับ

1. พฤติกรรม的开ติดตามข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรทางเลือก พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรลำพญา ส่วนใหญ่ติดตามข้อมูลข่าวสาร
ด้านการเกษตรทางเลือกเป็นประจำ (ร้อยละ 78.9) โดยใช้เวลาในการเปิดรับ
ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรทางเลือกประมาณ 10 นาทีเศษ โดย ส่วนใหญ่
ติดตามข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและเกษตรทางเลือก 1-2 ครั้ง ต่อสัปดาห์
(ร้อยละ 39.4) รองลงติดตามข่าวสารทุกวัน (ร้อยละ 21.1) ตามด้วย ติดตาม
ข่าวสาร 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 12.8) ทั้งนี้ส่วนใหญ่รู้จักเกษตรกรอินทรีย์
(192 คน) มากที่สุด รองลงเป็นเกษตรกรผสมผสาน (159 คน) ตามด้วย เกษตร
ทฤษฎีใหม่ (138 คน) ส่วนประเภทที่รู้จักน้อยที่สุด ได้แก่ วนเกษตร (6 คน)

2. ความสนใจในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำเกษตรทางเลือก พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรตำบลลำพญา ประเมินระดับความสนใจในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการทำการเกษตรทางเลือกแต่ละด้านทั้ง 8 ข้อ ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความสนใจต่อนโยบายการทำการเกษตรทางเลือกอยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกข้อ โดยเนื้อหาที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่างมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เช่น แมลง จุลินทรีย์ ($\bar{X} = 3.48$) รองลงมา คือ คำแนะนำและการแก้ปัญหาของเกษตรทางเลือก ($\bar{X} = 3.46$) และ ขั้นตอนทำการเกษตรทางเลือก ($\bar{X} = 3.35$) ส่วนเนื้อหาที่ได้รับความสนใจน้อยที่สุด คือ หน่วยงานสนับสนุนการทำการเกษตรทางเลือก ($\bar{X} = 2.92$)

3. ความสนใจในการเปิดรับสื่อและวิธีการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรทางเลือก พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกร 327 คน ประเมินระดับความสนใจใน สื่อและวิธีการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรทางเลือกทั้ง 15 ข้อ ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{X} = 2.70$) โดยสื่อหรือวิธีการที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่างมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การชมรายการเกษตรทางวิทยุ และโทรทัศน์ ($\bar{X} = 3.56$) รองลงมา คือ การอ่านฉลากจากข้างกล่องหรือจากซอง ($\bar{X} = 3.48$) และ การพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร ($\bar{X} = 3.45$) ส่วนเนื้อหาที่ได้รับความสนใจน้อยที่สุด คือ การโทรศัพท์ไปสอบถามข้อมูลกับหน่วยงานรัฐ เช่น พัฒนาที่ดิน ($\bar{X} = 2.05$)

4. ประเภทของสื่อที่มักใช้ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติม พบว่า ประเภทของสื่อที่กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรตำบลลำพญา 327 คน มักใช้ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมเมื่อเกิดความสงสัยมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ โทรทัศน์ ($\bar{X} = 3.56$) รองลงมา คือ เกษตรตำบล (45 คน) และ การซื้อหนังสือด้านการเกษตร (30 คน) ส่วนสื่อที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมน้อยที่สุดเมื่อเกิดความสงสัย คือ ร้านขายยาและตัวแทนขาย (6 คน)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 : เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และ การยอมรับ การทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของ เกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามตาม วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 ได้แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับการ ทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีและการทำเกษตรทางเลือก 2) ทักษะต่อการ ทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือก และ 3) การยอมรับ การทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร ตำบลลำพญา ดังรายละเอียดตามลำดับ

1. ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรโดยใช้สารเคมีและไม่ใช้ สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรตำบลลำพญา
อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรตำบลลำพญา มีความรู้เกี่ยวกับการทำการ เกษตรโดยใช้สารเคมีและไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือก ในภาพรวม ทั้ง 25 ข้อ อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=19.22$ หรือคะแนนดิบ 18-19 คะแนนจากทั้งหมด 25 คะแนน) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความรู้และอันตรายที่ ได้รับจากการทำการเกษตรโดยใช้สารเคมี พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีความรู้ เกี่ยวกับการทำการเกษตรโดยใช้เคมีอยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{X}=4.16$) หากแต่มีความ รู้เกี่ยวกับอันตรายที่ได้รับจากสารเคมีปานกลาง ($\bar{X}=3.45$) ส่วนด้าน ความรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตรทางเลือก พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรทางเลือกอยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{X}=7.10$) และ ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตรทางเลือกอยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{X}=4.46$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ เกษตรทางเลือก มีวิธีการที่แตกต่างกัน เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ การเกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ เกษตรยั่งยืน ฯลฯ และ การใช้สารเคมี การเกษตรเป็นอันตรายต่อมนุษย์ทั้งแบบฉับพลันและในระยะยาว (243 คน คิดเป็นร้อยละ 74.3) ตามด้วย เกษตรทฤษฎีใหม่ มีการแบ่งพื้นที่การเกษตร

ออกเป็นส่วนๆ ได้แก่ให้มีแหล่งน้ำในไร่นา ให้มีพื้นที่ทำนาปลูกข้าว ให้มีพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกพืชไร่ พืชผัก ไม้ผล พืชสมุนไพร อย่างละร้อยละ 10 ของพื้นที่ ให้มีพื้นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนอื่นๆ อย่างละ ร้อยละ 50 ของพื้นที่ (237 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5) ส่วนข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกน้อยที่สุด มี 2 ข้อ ได้แก่ การทำการเกษตรทางเลือกเหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อย เน้นการผลิตเพื่อความพอเพียง ตามกำลังความสามารถ เหลือแล้วขาย มากกว่าเพื่อการค้าโดยตรง และ ยากำจัดศัตรูพืชมักทำให้เกิดพิษเฉียบพลัน เช่น คลื่นไส้ อาเจียน มากกว่าพิษเรื้อรัง (30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2)

2. ทศนคติต่อการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรตำบลลำพญา อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความเห็นด้วยต่อการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือก ทั้ง 11 ข้อ ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ($\bar{X} = 3.57$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยต่อการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกอยู่ในเกณฑ์มากเป็นส่วนใหญ่ (8 ข้อจาก 11 ข้อ) ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมาก 3 อันดับแรก คือ เกษตรทางเลือกทำให้เกษตรกรและผู้บริโภคปลอดภัย และสร้างสภาพแวดล้อมสมดุลและอุดมสมบูรณ์ ($\bar{X} = 3.95$) ตามด้วยเกษตรทางเลือกเป็นแนวคิดใหม่ควรให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างจริงจัง ($\bar{X} = 3.93$) และ เกษตรทางเลือกทำให้เกษตรกรลดต้นทุนค่าใช้จ่าย มีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.83$) ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ เกษตรทางเลือกเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ($\bar{X} = 2.90$)

3. การยอมรับการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรตำบลลำพญา อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความยอมรับต่อการทำการเกษตรทางเลือก ทั้งในปัจจุบันและอนาคตทั้ง 28 ข้อ ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) โดยมีคะแนนเฉลี่ย การยอมรับแนวทางการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 2.68$) และมีคะแนนเฉลี่ยการยอมรับแนวทางการ

ทำการเกษตรทางเลือกในอนาคตอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความยอมรับต่อแนวทางการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบันสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ ฉันมีการพักดินก่อนทำการเกษตรครั้งใหม่ ($\bar{X} = 3.34$) ตามด้วย ฉันมักลดต้นทุนการผลิตในการทำการเกษตรอยู่เสมอ เช่น การใช้แรงงานในครอบครัวแทนการจ้าง การซ่อมหรือประดิษฐ์อุปกรณ์การเกษตรเอง การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ ไร่ใช้เอง ฯลฯ ($\bar{X} = 3.12$) และ ฉันมักปรับสภาพดินให้อุดมสมบูรณ์ด้วยปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ชีวมู ขี้วัว ขี้ไก่ ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยชีวภาพ ($\bar{X} = 3.36$) ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ ฉันปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์หลายชนิดที่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในช่วงเวลาและพื้นที่เดียวกัน เช่น การเลี้ยงปลาในนาข้าว ปลาจะกินสาหร่ายในนาข้าว และถ่ายมูลเป็นปุ๋ยให้แก่ข้าว ($\bar{X} = 2.09$) ส่วนในอนาคต ประเด็นที่ได้รับความนิยมสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ ฉันคิดว่าถ้ามีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรทางเลือกในตำบลลำพญา จะทำให้สามารถผลักดันแนวคิดการเกษตรทางเลือกให้สำเร็จได้ ($\bar{X} = 3.36$) รองลงมาคือ ฉันจะให้ความร่วมมือในการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรทางเลือกกับเพื่อนสมาชิกและผู้สนใจ ($\bar{X} = 3.32$) ตามด้วย ฉันจะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของกลุ่มเกษตรทางเลือก และฉันจะนำแนวคิดการเกษตรทางเลือกมาปรับใช้ในแปลง ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.29$) ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ ฉันจะสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรทางเลือก ($\bar{X} = 3.16$)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 : เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร กับ ทักษะคิดและการยอมรับการทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและในอนาคต

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ประกอบด้วยพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลการทำการเกษตรทางเลือก และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการเกษตรทางเลือก กับทักษะคิด

และการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือก ได้แบ่งเป็น 2 ตอน ซึ่งจะได้อธิบายตามลำดับ ได้แก่

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม的开รับเนื้อหา และพฤติกรรม的开รับสื่อการเกษตรทางเลือก กับทัศนคติในการทำเกษตรทางเลือก ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1-2

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 พฤติกรรม的开รับเนื้อหาการทำเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือก

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม的开รับเนื้อหาการเกษตรทางเลือก ได้แก่ แนวคิดการทำการเกษตรทางเลือก เทคนิควิธีการทำการเกษตรทางเลือก ขั้นตอนการทำการเกษตรทางเลือก ประโยชน์ของการทำการเกษตรทางเลือก และคำแนะนำและการแก้ปัญหาของเกษตรทางเลือก มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ เมื่อมีการเปิดรับเนื้อหาเกษตรทางเลือกทั้งแนวคิด เทคนิควิธี ขั้นตอน ประโยชน์คำแนะนำและการแก้ปัญหาการทำการเกษตรทางเลือกมาก จะทำให้มีทัศนคติหรือความสนใจในการทำการเกษตรทางเลือกมากตามไปด้วย แต่เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์พบว่าอยู่ในระดับต่ำทุกตัว โดยที่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือกมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การเปิดรับแนวคิดการทำการเกษตรทางเลือก ($r = .224$) รองลงมาเป็นเทคนิควิธีการทำการเกษตรทางเลือก ($r = .202$) และ ขั้นตอนการทำการเกษตรทางเลือก ($r = .165$) ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาการทำเกษตรทางเลือก กับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือก

ตัวแปรพฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหา การทำเกษตรทางเลือก	ค่าสหสัมพันธ์กับทัศนคติ ต่อการทำการ เกษตรทางเลือก	P
แนวคิดการทำการเกษตรทางเลือก	.224*	.000
เทคนิควิธีการทำการเกษตรทางเลือก	.202*	.000
ขั้นตอนทำการเกษตรทางเลือก	.165*	.003
การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เช่น แมลง จุลินทรีย์	.029	.599
ประโยชน์ของการทำการเกษตรทางเลือก	.133*	.016
คำแนะนำและการแก้ปัญหาของเกษตรทางเลือก	.123*	.026
แหล่งข้อมูลสนับสนุน	.061	.271
หน่วยงานสนับสนุน	.099	.074

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ การเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือก

ผลการศึกษาลงรูปได้ว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรทางเลือก ได้แก่ การพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร การอ่านคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร การซื้อหนังสือการทำเกษตรทางเลือก การชมรายการเกษตรทางวิทยุ และโทรทัศน์ และการอ่านฉลากจากข้างกล่องหรือจากซอง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ เมื่อมีการเปิดรับสื่อด้วยการพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร การอ่านคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร การซื้อหนังสือการทำเกษตรทางเลือก การชมรายการเกษตรทางวิทยุ และโทรทัศน์ และการอ่านฉลากจากข้างกล่องหรือจากซองมากจะทำให้มีทัศนคติหรือความสนใจในการทำการเกษตรทางเลือกมากตามไปด้วย ขณะที่ การเข้าไปใช้บริการศูนย์เรียนรู้โรงเรียนสหภาพ และการโทรศัพท์ไปสอบถามข้อมูลกับหน่วยงานรัฐ เช่น พัฒนาที่ดิน มี

ความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ การเข้าไปใช้บริการศูนย์เรียนรู้โรงเรียนสหภาพ และการโทรศัพท์ไปสอบถามข้อมูลกับหน่วยงานรัฐ เช่น พัฒนาที่ดิน มากจะทำให้มีทัศนคติหรือความสนใจในการทำการเกษตรทางเลือกน้อยลง แต่เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์พบว่าอยู่ในระดับต่ำทุกตัวโดยที่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือกมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การอ่านฉลากจากข้างกล่องหรือจากซอง ($r = .347$) ตามด้วย การชมรายการเกษตรทางวิทยุ และโทรทัศน์ ($r = .235$) และ การพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร (.220) ตามลำดับจึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อการเกษตรทางเลือกกับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือก

ตัวแปรพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ	ค่าสหสัมพันธ์กับ ทัศนคติต่อ การทำการเกษตร ทางเลือก	P
การพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร	.220*	.000
การสอบถามเกษตรตำบล /หมอนดินอาสา	-.048	.382
การสอบถามแกนนำ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต.	-.003	.963
การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเกษตรทางเลือก	.017	.760
การอ่านคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร	.177*	.001
การซื้อหนังสือการทำการเกษตรทางเลือก	.112*	.043
การชมรายการเกษตรทางวิทยุ และโทรทัศน์	.235*	.000
การเข้าไปใช้บริการศูนย์เรียนรู้โรงเรียนสหภาพ	-.144*	.039
การศึกษาดูงานการทำการเกษตรในพื้นที่ต่างๆ	-.017	.764
การอ่านฉลากจากข้างกล่องหรือจากซอง	.347*	.000
การเข้าร่วมงานนิทรรศการด้านการเกษตรของหน่วยงานต่างๆ	.042	.444
การอ่านเอกสาร/แผ่นพับและหนังสือที่ได้รับแจก	.055	.322
การโทรศัพท์ไปสอบถามข้อมูลกับหน่วยงานรัฐ เช่น พัฒนาที่ดิน	-.194*	.000
การเข้าร่วมประชุมที่จัดโดยผู้ใหญ่บ้าน เกษตรตำบล และ อบต.	-.080	.150
การสอบถามร้านค้า หรือตัวแทนจำหน่ายสารเคมีและสารชีวภาพ	.091	.101

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหา และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อการเกษตรทางเลือก กับ การยอมรับการทำการเกษตรทางเลือก ตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3-6

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 พฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาการเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 4 พฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาการเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกที่ในอนาคต

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า พฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาการเกษตรทางเลือกเกือบทุกข้อยกเว้นแนวคิดการทำการเกษตรทางเลือก ได้แก่ เทคนิควิธีการทำการเกษตรทางเลือก ขั้นตอนทำการเกษตรทางเลือก การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เช่น แมลง จุลินทรีย์ ประโยชน์ของการทำการเกษตรทางเลือก คำแนะนำและการแก้ปัญหาของเกษตรทางเลือก แหล่งข้อมูลสนับสนุน และหน่วยงานสนับสนุน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ เมื่อมีการเปิดรับเนื้อหาการเกษตรทางเลือกดังกล่าวมาก จะทำให้มีการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมากตามไปด้วย แต่เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์พบว่าอยู่ในระดับต่ำทุกตัว โดยที่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกในปัจจุบัน 3 อันดับแรก ได้แก่ คำแนะนำและการแก้ปัญหาของเกษตรทางเลือก ($r = .333$) รองลงมาเป็นแหล่งข้อมูลสนับสนุน ($r = .326$) และ หน่วยงานสนับสนุน ($r = .303$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3

นอกจากนั้น พฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาการเกษตรทางเลือกทุกข้อ ได้แก่ แนวคิดการทำการเกษตรทางเลือก เทคนิควิธีการทำการเกษตรทางเลือก ขั้นตอนทำการเกษตรทางเลือก การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เช่น

แมลง จุลินทรีย์ ประโยชน์ของการทำการเกษตรทางเลือก คำแนะนำและการแก้ปัญหาของเกษตรทางเลือก แหล่งข้อมูลสนับสนุน และหน่วยงานสนับสนุน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ เมื่อมีการเปิดรับเนื้อหาเกษตรทางเลือกทุกด้านมากจะทำให้ยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกในอนาคตมากตามไปด้วย แต่เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์พบว่าอยู่ในระดับต่ำทุกตัว โดยที่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกในอนาคต 3 อันดับแรก ได้แก่ แหล่งข้อมูลสนับสนุน ($r = .390$) รองลงมาเป็น คำแนะนำและการแก้ปัญหาของเกษตรทางเลือก ($r = .377$) และ เทคนิควิธีการทำการเกษตรทางเลือก ($r = .375$) ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 4 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับเนื้อหาการเกษตรทางเลือกกับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและอนาคต

ตัวแปรพฤติกรรมกาเปิดรับเนื้อหาการเกษตรทางเลือก	ค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม และ ค่า P- value			
	การยอมรับเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	P	การยอมรับเกษตรทางเลือกในอนาคต	P
แนวคิดการทำการเกษตรทางเลือก	.065	.238	.278*	.000
เทคนิควิธีการทำการเกษตรทางเลือก	.144*	.009	.375*	.000
ขั้นตอนทำการเกษตรทางเลือก	.168*	.002	.349*	.000
การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เช่น แมลง จุลินทรีย์	.182*	.001	.324*	.000
ประโยชน์ของการทำการเกษตรทางเลือก	.130*	.019	.326*	.000
คำแนะนำและการแก้ปัญหาของเกษตรทางเลือก	.333*	.000	.377*	.000
แหล่งข้อมูลสนับสนุน	.326*	.000	.390*	.000
หน่วยงานสนับสนุน	.303*	.000	.316*	.000

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 5 พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อการเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 6 พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อการเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกในอนาคต

ผลการศึกษารูปได้ว่า พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อด้านการเกษตรทางเลือกทุกตัว ยกเว้นการสอบถามร้านค้า หรือตัวแทนจำหน่ายสารเคมีและสารชีวภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ 1050 ระดับคือ เมื่อมีการเปิดรับสื่อที่เกษตรกรจะช่วยให้เกษตรกรยอมรับว่าทำอทำการเกษตรทางเลือกในปัจจุบันสามารถไปได้เลย ดังนั้นสื่อที่เลือกศึกษาความสัมพันธ์กับอยู่ในระดับที่ทุกตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อเกษตรทางเลือกกับการยอมรับ

โดยที่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกในปัจจุบันมาก 3 อันดับแรกได้แก่ การสอบถามเกษตรตำบล /หมอดินอาสา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกมากที่สุด ($r = .390$) รองลงมาเป็น การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเกษตรทางเลือก ($r = .307$) และการอ่านคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ($r = .299$) ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 5

ส่วนการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกในอนาคต พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรทางเลือก 11 ตัว ได้แก่ การพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร การสอบถามเกษตรตำบล/หมอดินอาสา การสอบถามแกนนำ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเกษตรทางเลือก การอ่านคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร การซื้อหนังสือการทำการเกษตรทางเลือก การชมรายการเกษตรทางวิทยุและโทรทัศน์ การศึกษาดูงานการทำการเกษตรในพื้นที่ต่างๆ การอ่านฉลากจากข้างกล่องหรือจากซอง การเข้าร่วมประชุมที่จัดโดยผู้ใหญ่บ้าน เกษตรตำบล และ อบต. และการสอบถามร้านค้า หรือตัวแทนจำหน่ายสารเคมีและสารชีวภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ เมื่อมีการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรทางเลือกมากจะทำให้เกษตรกรยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกมากตามไปด้วย แต่เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์พบว่าอยู่ในระดับต่ำทุกตัว โดยที่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกในอนาคตมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การศึกษาดูงานการทำการเกษตรในพื้นที่ต่างๆ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกมากที่สุด ($r = .222$) รองลงมาเป็น การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเกษตรทางเลือก ($r = .220$) และ การพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร ($r = .218$) ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 6 ดังตารางที่ 4

การทำการเกษตรทางเลือกที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านภูมิประเทศและภูมิอากาศเพื่อเกษตรทางเลือกกับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและในอนาคต

ตัวแปรพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อ ตัวแปรพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อ	ค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม และ ค่า P- value			
	ค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม และ ค่า P- value การยอมรับเกษตร		ค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม และ ค่า P- value การยอมรับ	
	การยอมรับเกษตร เป็นกลุ่มเลือก	P P	การยอมรับ เป็นกลุ่มเลือก	P P
การพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร	เป็นอยู่ในปัจจุบัน	.000	ในอนาคต	.000
การพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร	.288*	.000	.268*	.000
การพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร	.358*	.000	.166*	.003
การพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร	.166*	.003	.179*	.001
การพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร	.166*	.003	.179*	.001
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.307*	.000	.220*	.000
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.307*	.000	.220*	.000
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.299*	.000	.183*	.001
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.299*	.000	.183*	.001
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.254*	.000	.179*	.001
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.204*	.000	.179*	.001
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.190*	.001	-.028	.613
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.190*	.001	-.028	.613
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.275*	.000	.222*	.000
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.275*	.000	.222*	.000
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.227*	.000	.217*	.000
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.227*	.000	.217*	.000
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.185*	.001	.076	.169
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.185*	.001	.076	.169
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.290*	.000	.008	.887
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.290*	.000	.008	.887
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.184*	.001	.148*	.007
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.184*	.001	.148*	.007
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.105	.059	.196*	.000
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับ	.105	.059	.196*	.000

จำหน่ายสารเคมีและสารชีวภาพ

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับและแสวงหาข่าวสาร ความรู้ ทักษะคนคิด และการยอมรับการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีของเกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัด ทำให้ได้ข้อสรุปสำคัญว่า พฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาการเกษตรทางเลือกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติและการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกทั้งในปัจจุบันและในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรทางเลือกเพียงบางประเภท ได้แก่ การพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร การอ่านคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร การซื้อหนังสือการทำเกษตรทางเลือก การชมรายการเกษตรทางวิทยุ และโทรทัศน์ และการอ่านฉลากจากข้างกล่องหรือจากซอง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทางเลือกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตามพฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรทางเลือกเกือบทุกประเภทก็มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการทำการเกษตรทางเลือกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทำให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนการทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกในพื้นที่ตำบลลำพญา และในพื้นที่ต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับการวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารทั้งด้านเนื้อหา และด้านสื่อ เพื่อส่งเสริมการทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือกอย่างเป็นระบบ มีการออกแบบเนื้อหา (message design) ที่ดี ตั้งแต่การกำหนดเนื้อหาสาระที่ดี การจัดลำดับเนื้อหาสาระที่ชัดเจน การสร้างสารที่น่าสนใจ รวมทั้งมีการเลือกสื่อหรือช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม สามารถสร้างมโนภาพที่เป็นรูปธรรม มีการกระจายสื่อหรือช่องทางการสื่อสารที่ต่อเนื่อง เข้าถึงเกษตรกร ทั้งนี้เพื่อสร้างกระแสความตระหนักในการทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือก ความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อมั่นและทัศนคติที่ดี และการยอมรับในการทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีหรือเกษตรทางเลือก ซึ่งจะผลักดันให้เกษตรกรลงมือทำเกษตรทางเลือกด้วยความมั่นใจในท้ายที่สุด

รายการอ้างอิง

[1] สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (2549) **ประมวลสรุปสถานการณ์สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในสังคมไทย.**, แผนงานวิจัยและพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข เข้าถึงได้จาก <http://hdl.handle.net/123456789/1285>: (สืบค้นข้อมูล : 10 มีนาคม 2553)

[2] องค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา (2554) **“แผนยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาตำบลลำพญาในช่วงสามปี ระหว่างปี พ.ศ. 2554-2556”.** มปท. (อัดสำเนา).

[3] ณรงค์ศักดิ์ เลิศสิทธิพันธ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา , **สัมภาษณ์** 26 กันยายน 2552 และ 28 เมษายน 2553

[4] ชลอ ต่ายเที่ยงใหญ่ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 , **สัมภาษณ์** 24 เมษายน 2553.

[5] พิจิตร สอนชุมผล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 , **สัมภาษณ์** 25 เมษายน 2553.

[6] ชาทรี ต่วนศรีแก้ว อาจารย์และหัวหน้าศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลลำพญา , **สัมภาษณ์** 26 กันยายน 2552.

[7] กรรณา ศรีพัฒน์อินทร์ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนนวดแผนไทย, **สัมภาษณ์** 26 กันยายน 2552.

[8] สุนทรียา ชื่นจำรัส รองประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนนวดแผนไทย , **สัมภาษณ์** 26 กันยายน 2552.

[9] ณรงค์ศักดิ์ เลิศสิทธิพันธ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา , **สัมภาษณ์** 26 กันยายน 2552 และ 28 เมษายน 2553